

Gorzów Wlkp., 24 września 2018 r.

PS-VIII.431.13.2018.ESzw

Pan
Piotr Kozołubski
Kierownik
Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej
w Torzymiu

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zmianami); rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) - zespół kontrolny w składzie:

1. Elżbieta Szwonka - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 161-1/2018 z dnia 30 lipca 2018 r. – przewodnicząca Zespołu kontrolnego;
2. Anna Florczak - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 161-2/2018 z dnia 30 lipca 2018 r. - członek Zespołu kontrolnego;
3. Agnieszka Wejman - Inspektor Wojewódzki w Wydziale Polityki Społecznej Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp., posiadająca upoważnienie Wojewody Lubuskiego Nr 161-3/2018 z dnia 30 lipca 2018 r. – członek Zespołu kontrolnego

przeprowadził w dniu 7 sierpnia 2018 r. kontrolę problemową w Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Torzymiu, ul. Wojska Polskiego 32. Zakresem kontroli objęto sposób realizacji zadań gminy, wynikających z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2018 r., poz. 998 ze zm.).

Kontrola obejmowała okres od 02.01.2017 r. do dnia 06.08.2018 r. Przed przystąpieniem do kontroli Zespół kontrolny złożył pisemne oświadczenia o braku okoliczności uzasadniających wyłączenie od udziału w niniejszej kontroli. Dokonano wpisu do książki kontroli.

Akta kontroli: 1-15

Kontrolę przeprowadzono w obecności p. Piotra Kozołubskiego, Kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Torzymiu, który również udzielał wyjaśnień podczas kontroli.

W szczególności ocenie poddano następujące zagadnienia:

1. Opracowywanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny.

2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz pracę z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.
3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

Na terenie gminy Torzym na dzień kontroli funkcjonowało 18 rodzin ze zdiagnozowaną bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego. W toku kontroli badaniu poddano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017; Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020 oraz Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny za rok 2017. W ramach prowadzonych czynności kontrolnych dokonano analizy losowo wybranej dokumentacji łącznie 6 rodzin, w których stwierdzone były trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych i rodziny te objęte były wsparciem asystenta rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330).* przeanalizowano Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017 oraz na lata 2018-2020, Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu.

Akta kontroli:16-64

Ocena skontrolowanej działalności

1. Opracowywanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny

1) Opracowanie 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny

Jak ustalono w toku kontroli Gmina Torzym w okresie objętym kontrolą posiadała opracowane i przyjęte do realizacji 2 programy:

- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017, przyjęty uchwałą Nr IX/42/2015 Rady Miejskiej w Torzymiu z dnia 25 czerwca 2015 r.,
- Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2018-2020, przyjęty uchwałą Nr XXXIV/213/18 Rady Miejskiej w Torzymiu z dnia 27 czerwca 2018 r.

Zgodnie z art. 179 1 ww. ustawy wójt składa radzie gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny oraz przedstawia potrzeby związane z realizacją zadań. Analizie poddano Sprawozdanie z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny za rok 2017.

Akta kontroli:16—42;52-64

2) Cele szczegółowe przyjęte do realizacji w gminnym programie.

W celu oceny zapisów programu z zadaniami gminy, określonymi w cytowanej ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, dokonano analizy jakościowej obu Programów Wspierania Rodziny.

W art. 176 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej ustawodawca określił zadania własne gminy. Należą do nich, oprócz opracowania i realizacji gminnych programów wspierania rodziny, m.in. tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa,
- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci oraz tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny, współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017, przyjęty uchwałą Nr IX/42/2015 Rady Miejskiej w Torzymiu z dnia 25 czerwca 2015 r. określa założenia systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną, który przyczyni się m.in. do:

- przeprowadzania systematycznej diagnozy środowisk rodzinnych, zwłaszcza rodzin z różnymi dysfunkcjami;
- podejmowania działań na rzecz bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- podtrzymywania, rozwijania i nawiązywania nowych form współpracy z różnorodnymi instytucjami i organizacjami pozarządowymi w celu poprawy jakości życia rodzin;
- zapewnienie posiłków dzieciom i młodzieży;
- realizacji założonych w programach profilaktycznych oraz edukacyjnych celów;
- zapobiegania patologii rodziny;
- umożliwiania podejmowania interwencji w sytuacjach kryzysowych w życiu rodziny;
- ochrony zdrowia dzieci i młodzieży np. promocję zdrowego stylu życia;
- wzrostu zaufania do instytucji pomocowych.

Program określa również 3 cele główne i obszary działań, tj.:

- rozwój systemu wsparcia rodzin zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym;
- promocja działań na rzecz ochrony zdrowia i przeciwdziałania uzależnieniom;
- wzmacnianie aktywności rodzin w obszarach edukacji, kultury i rekreacji.

W programie nie uwzględniono wszystkich zadań własnych gminy wymienionych w art. 176 ww. ustawy tj.:

- 1/ tworzenia możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 2/ organizowania szkoleń i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających,
- 3/ finansowania podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,
- 4/ finansowania kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające oraz współfinansowania pobytu dziecka w rodzinie

zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Nieuwzględnienie wszystkich zadań w Programie stanowi uchybienie.

Akta kontroli: 16—42;52-64

3) Realizacja celów szczegółowych gminnego programu.

W celu zbadania sposobów realizacji ww. celów Gminnego Programu, analizie poddano roczne sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Wspierania za 2017 rok, składane przez wójta gminy, zgodnie z art. 179 1 ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Sprawozdanie za 2017 rok sporządzono odnosząc się do zawartych w art. 176 ww. ustawy zadań własnych gminy. Jak wynika z wyjaśnień kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Torzymiu przesłanych dnia 24.08.2018 r., opieką 1 asystenta rodziny objętych było 18 rodzin, a z 14 z nich nadal prowadzona jest praca na rzecz poprawy ich sytuacji życiowej oraz prawidłowym wywiązywaniem się obowiązków opiekuńczo- wychowawczych (dane na dzień sporządzenia sprawozdania z realizacji zadań w 2017 r. tj. 20.03.2018 r.).

W 4 rodzinach praca asystenta została zakończona odpowiednio ze względu na:

- w 2 przypadkach współpracy przez rodzinę,
- w 1 przypadku na osiągnięciu celów,
- w 1 przypadku na zmianę metody pracy.

Z zadań własnych gminy w 2017 roku realizowane były:

- opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej;
- zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
- współfinansowanie pobytu dziecka w pieczy zastępczej;
- sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej;
- prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, zamieszkałego na terenie gminy.

Na podstawie sprawozdania z realizacji „Gminnego Programu Wspierania Rodziny za rok 2017” stwierdzono, że nie ujęto wszystkich zadań gminy, co oznacza, że zadania te nie były realizowane. Gmina nie realizowała zadań zgodnych z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej tj. :

- tworzenie i finansowanie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystenta rodziny;
- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
- finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2,

ponoszonych przez rodziny wspierające.

Gmina współfinansowała pobyt dzieci w pieczy zastępczej oraz koszty uczestnictwa asystenta w szkoleniach podnoszących kwalifikacje.

W sprawozdaniu za 2017 r. uwzględniono potrzeby na rok 2018 związane z realizacją zadań z zakresu wspierania rodziny.

Na 10 zadań określonych w ustawie jako zadania własne gminy gmina Torzym realizowała 6 zadań, co stanowi 60 % i jest uchybieniem.

W toku kontroli poddano analizie również kolejny Program na lata 2018-2020.

Analiza treści Programu Wspierania Rodziny na lata 2018-2020, przyjętego uchwałą nr XXXIV/213/18 dnia 27 czerwca 2018 r. wskazuje, że oparty został na diagnozie, do której wykorzystano dane m.in. Ośrodka Pomocy Społecznej w Torzymiu z lat 2015-2017.

Gmina sporządza również sprawozdania rzeczowo-finansowe oraz prowadzi monitoring sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Z informacji zawartych w programie wynika, że w ciągu 3 lat liczba rodzin objętych pomocą społeczną systematycznie maleje. W 2015 roku z pomocy społecznej korzystały 474 rodziny (w tym 201 rodzin z dziećmi), w 2016r. – 457 rodzin (w tym 182 rodziny z dziećmi), a w roku 2017 - 400 rodzin (w tym 146 rodzin z dziećmi). Nie uległy zasadniczej zmianie powody przyznawania pomocy, w dalszym ciągu najczęściej osób/rodzin otrzymywało wsparcie z powodu ubóstwa, następnie: bezrobocia oraz długotrwałej choroby.

W ciągu trzech lat spadła także liczba rodzin (6 rodzin z dziećmi), które z tytułu bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych otrzymywały pomoc. W przypadku rodzin z dziećmi najczęściej wsparcia udzielano rodzinom z jednym dzieckiem. Liczba dzieci objętych pomocą w formie posiłku, realizowanego w ramach programu rządowego pomoc państwa w zakresie dożywiania, w miastach w analizowanym okresie ma również tendencję malejącą. W latach 2015-2017 zmalała o 89 liczba dzieci korzystających z darmowych posiłków. Gmina również zapewnia rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wsparcie poprzez pomoc asystenta. Liczba rodzin korzystających ze wsparcia asystenta rodziny w latach 2015-2017 waha się. W roku 2015 wsparciem objętych było 21 rodzin, w 2016 roku tylko 12 rodzin a w 2017 – 18 rodzin współpracowało z asystentem. Rodziny objęte pomocą społeczną posiadają dostęp do poradnictwa specjalistycznego (darmowe porady prawne, mediacja rodzinna, terapia rodzinna). Jak wynika z zapisów w pkt. 4 „Analiza SWOT” zaspokojenie potrzeb w zakresie poradnictwa specjalistycznego jest niewystarczające z uwagi na ograniczone środki. Zgodnie z art. 176 pkt 5 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, gmina współfinansuje pobyt dziecka umieszczonego w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym. Na terenie gminy Torzym funkcjonują 2 pogotowia

rodzinne, 2 niezawodowe rodziny zastępcze i 7 spokrewnionych rodzin zastępczych. Gmina współfinansuje pobyt w pieczy zastępczej 14 dzieci - 8 dzieci przebywających w instytucjonalnej pieczy zastępczej i 6 ze spokrewnionych rodzin zastępczych). W ramach realizacji ustawy „Za Życiem” wypłacono 2 świadczenia po 4.000 zł.

Za główny cel programu przyjęto udzielanie kompleksowej pomocy i wsparcia w prawidłowym funkcjonowaniu opiekuńczo- wychowawczym, zapewnienie dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej odpowiedniej liczby miejsc w rodzinnych i instytucjonalnych formach opieki, a także pomoc dla rodzin, w których urodziły się lub urodzą się dzieci niepełnosprawne lub ciężko chore.

Zaplanowane na lata 2018-2020 zadania pogrupowano na trzy obszary:

- podnoszenie jakości współpracy między instytucjami działającymi na rzecz wsparcia dziecka i rodziny,
- uzyskanie kompleksowej diagnozy o sytuacji rodzin zamieszkujących Miasto i Gminę Torzym oraz zabezpieczenie ich podstawowych potrzeb socjalno- bytowych;
- podnoszenie jakości systemu wspierania rodzin i dziecka w obszarze profilaktyki, reintegracji społeczno- zawodowej i interwencji.

Zapisane w programie na lata 2018-2020 cele nie wyczerpują wszystkich zadań własnych gminy, określonych w art. 176 ww. ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program Gminny jest niepełny - nie uwzględniono trzech zadań:

- prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;
- organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;
- finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające.

Z 10 zadań własnych Gmina uwzględniła w programie 7, co stanowi 70%.

W kontrolowanym obszarze stwierdzono uchybienie polegające na nieuwzględnieniu w Gminnym Programie na lata 2018-2020 trzech zadań stanowiących zadania własne gminy tj.: 1/ prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

2/ organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających,

3/ finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające oraz współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym.

Akta kontroli:43-51

2. Tworzenie i rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

1) Zapewnienie dzieciom opieki w placówkach wsparcia dziennego

Jak wynika z ustaleń kontroli na terenie gminy nie funkcjonują **placówki wsparcia dziennego**. Z informacji zawartej w piśmie, przekazanym w dniu przeprowadzania kontroli wynika, że w strukturze Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Torzymiu nie funkcjonują placówki wsparcia dziennego. Dzieci z gminy Torzym korzystają z zajęć zorganizowanych przez świetlice wiejskie działające w strukturze Torzyskiego Ośrodka Kultury - na 21 sołectw funkcjonuje 7 świetlic. Placówki działają w: Bielicach, Garbiczu; Gądkowie Wielkim; Korytach; Lubowie; Pniowie i Przęślicach. Zgodnie z misją ośrodka, świetlice służą zaspakajaniu i rozwijaniu potrzeb kulturalnych, wychowaniu i edukacji kulturalnej oraz działalności rekreacyjnej, aktywne uczestnictwo w kulturze, zatem świetlice nie są placówkami wsparcia dziennego, nie realizują zadań z zakresu wspierania rodziny. Świetlice czynne są w godzinach popołudniowych, uczęszcza do nich od 10-20 dzieci w zależności od miejscowości. Kadra pracująca z dziećmi to przede wszystkim emerytowani nauczyciele. Funkcjonowanie placówek finansowane jest z budżetu TOK. Ponadto w Gminnym Programie Wspierania Rodziny zapisano potrzebę utworzenia placówki wsparcia dziennego na terenie Gminy Torzym. W 11 rodzinach, w których zdiagnozowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej i z którymi pracuje asystent wychowuje się 33 dzieci.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku placówek wsparcia dziennego.

Akta kontroli: 16-42; 103

2) Kwalifikacje asystenta rodziny

W okresie objętym kontrolą Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Torzymiu zatrudniał 1 asystenta w pełnym wymiarze pracy, na czas nieokreślony. Na ten cel w 2017 r. jednostka kontrolowana uzyskała dofinansowanie w ramach programu MRPiPS „Asystent i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej na rok 2017”.

W celu ustalenia czy asystent rodziny spełnia wymagania kwalifikacyjne, określone w art. 12 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, sprawdzono jego akta osobowe. Zatrudniony przez OPS asystent rodziny spełnia wymagania kwalifikacyjne określone w art. 12 ust. 1 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330).*

Nie stwierdzono uchybień w tym obszarze.

Akta kontroli: 70-82

3) uczestnictwo asystenta w szkoleniach podnoszących kwalifikacje

W toku kontroli zbadano również kwestię podnoszenia kompetencji zawodowych asystentów rodziny. Zatrudniona asystentka rodziny w kontrolowanym okresie uczestniczyła w szkoleniach * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330).*

Nie stwierdzono uchybień w tym obszarze.

Akta kontroli:72-79

4) Liczba rodzin pod opieką asystenta

Jak ustalono w toku kontroli asystent rodziny miał na dzień kontroli pod swoją opieką 11 rodzin. Dane zawarte w sprawozdaniach rzeczowo finansowych wskazują, że w okresie objętym kontrolą to jest: w I półroczu 2017r. pod opieką asystenta było 15 rodzin; w II półroczu 2017r. – 11 rodzin i na koniec I półrocza 2018 r. – 11 rodzin. W rodzinach objętych opieką asystenta było 30 dzieci (według stanu na dzień 30.06.2018 r.). Z wszystkimi rodzinami asystent pracuje w ich miejscu zamieszkania. Został zachowany ustawowy wymóg, dotyczący liczby rodzin, z którymi asystent rodziny prowadzi pracę, określony w art. 15 ust. 4 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Nie stwierdzono uchybień w kontrolowanym obszarze.

Akta kontroli:83

5) wsparcie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej

Jak wynika ze sprawozdania MRPiPS-3 za 2017 rok w gminie Torzym na koniec 2017 r. funkcjonowało 18 rodzin ze stwierdzoną bezradnością w sprawach opiekuńczo – wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego. Jak wynika ze “Sprawozdania z realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny za 2017 rok” wszystkie rodziny, w których stwierdzono występowanie bezradności w sprawach opiekuńczo – wychowawczych objęte były pracą socjalną. Jak wskazuje dokumentacja sytuacja każdej z rodzin była badana przez pracownika socjalnego i w przypadku stwierdzenia konieczności wsparcia rodziny poprzez działania asystenta pracownik socjalny wnioskował do kierownika o jego przydzielenie. Sprawozdanie rzeczowo finansowe wskazuje, że w I półroczu 2018 r. z pomocy asystenta korzystało 12 rodzin, natomiast według stanu na dzień 30.06.2018 r. - było 11 rodzin, co stanowi 61% ogółu rodzin ze stwierdzoną bezradnością. W ciągu I półrocza 2018 roku 1 rodzina zaprzestała współpracy z asystentem – opuściła teren gminy.

Zgodnie z art. 11 ust. 2-4 ww. ustawy wszystkie rodziny, w stosunku do których pracownik socjalny wnioskował o przydzielenie asystenta takie wsparcie otrzymały.

Nie stwierdzono uchybień odnośnie liczby rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych wspieranych przez gminę.

Akta kontroli:65;976-988

6) Wsparcie rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem.

Na terenie gminy funkcjonuje 1 rodzina zobowiązana do współpracy z asystentem przez Sąd. Jest to rodzina, do której powróciły dzieci z pieczy zastępczej. Rodzina ta aktywnie współdziała z asystentem. W trakcie kontroli poddano analizie dokumentację tej rodziny, co przedstawiono w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

Nie stwierdzono uchybień odnośnie liczby rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem, którym zapewniono wsparcie asystenta rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

Akta kontroli: 83

7) Plan pracy z rodziną i jego modyfikacja

W toku kontroli analizie poddano dokumentację 6 spośród 11 rodzin współpracujących z asystentem rodziny (dane na dzień kontroli), w tym 1 rodziny, z którą zakończono współpracę. Zgodnie z przepisami (art. 15 ust. 1 pkt 15) cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, do zadań asystenta rodziny należy opracowanie i realizacja planu pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny i w konsultacji z pracownikiem socjalnym oraz dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny, nie rzadziej niż co pół roku.

Jak wynika z ustaleń kontroli, arkusze planów pracy z rodziną zawierają podstawowe dane rodziny oraz asystenta pracującego z rodziną, ramy czasowe obejmujące realizację planu. Niektóre formularze zawierają ogólne dane o rodzinie * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz.1330)*, diagnozę, opis problemów, zasobów/możliwości * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*. Poza tym, w planach pracy z rodziną znajdują się cele główne, cele szczegółowe (długoterminowe) oraz cele szczegółowe (krótkoterminowe) * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*. Nie wszystkie plany posiadają podpisy osób odpowiedzialnych za realizację tych planów jak również ich modyfikację * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*. Ponadto kontrolujący ustalili, że w okresie objętym kontrolą:

- rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* - plan pomocy sporządzony na okres 01.01.2017 – 31.12.2017, sporządzono dwa sprawozdania półroczne, w których podkreślono trudności w pracy z rodziną oraz konieczność dalszego wspierania. Przepis mówi o sporządzaniu oceny półrocznej, zatem stosowana nomenklatura powinna ulec zmianie. Po sprawozdaniach nie modyfikowano planu. Zapisane w rocznym planie działania są podzielone na działania po stronie rodziny i po stronie asystenta. Zapisany w planie instruktaż dotyczący ćwiczeń z dzieckiem poparty jest materiałami zawierającymi wskazania do pracy z dzieckiem przejawiającym zaburzenia integracji sensorycznej oraz w notatkach z wizyt w domu. Plan na 2018 rok zakłada kontynuację działań zmierzających do zwiększenia samodzielności matki dziecka oraz pracę z matką wskazującą jak można pracować z dzieckiem przejawiającym zachowania agresywne wobec innych. Planowane działania zakładają także pilnowanie terminów wizyt, badań oraz konsultacji. W planie ustalono także, że wizyty asystenta w miejscu zamieszkania rodziny odbywać się będą co dwa tygodnie.

- rodzina * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) - Asystent pracuje z rodziną od marca 2017 * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330). Plan pracy z rodziną sporządzony został na okres od 31.03.2017 do 31.12.2017. Plan zawiera część informacyjną dot. rodziny oraz diagnozę, w dalszej części osobno wyszczególniono problemy i zasoby po stronie matki i po stronie dziecka. Określono cel główny oraz cele szczegółowe krótko – i długoterminowe oraz zaplanowano działania. Plan został zaakceptowany przez rodzinę. Kolejny plan sporządzono na okres 01.01.2018 do 31.12.2018. Modyfikacji planów nie dokonywano.

- rodzina * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)- otrzymana dokumentacja posiada 2 dokumenty, zatytułowane plany pracy z rodziną z dnia 16.01.2017 r. za okres od 16.01.2017 r. – 31.12.2017 r. oraz z dnia 07.01.2018 r. za okres od 02.01.2018 r. do 31.12.2018 r., pierwszy z nich nie posiada podpisu asystenta rodziny. W dokumentacji nie odnaleziono modyfikacji tych planów. Plan na okres 16.01.2017 r. – 31.12.2017 zakłada jako cel główny “przywrócenie władzy rodzicielskiej, powrót dzieci do rodziny, w celach szczegółowych określono działania konieczne do podjęcia aby dzieci powróciły z pieczy zastępczej do rodziny.

- rodzina * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) w okresie kontroli zostały sporządzone dwa plany pracy z rodziną, za okres 12.01.2016 r. - 31.12.2017 r., oraz 02.01.2018r. – 31.12.2018 r. Dokumenty zawierają dane rodziny, cele współpracy z rodziną (cel główny), przyczyny trudnej sytuacji życiowej rodziny, cele sformułowane przez rodzinę, zasoby i możliwości rodziny, ograniczenia rodziny, utrudniające rozwiązanie trudnej sytuacji życiowej, działania i zakładane cele do osiągnięcia przez rodzinę. Drugi dokument zawiera ponadto cel szczegółowy, nie ma zawartych celów sformułowanych przez rodzinę. Pierwszy dokument został podpisany przez rodzinę, asystenta rodziny i pracownika socjalnego, drugi ponadto przez kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej. Plan pracy nie jest modyfikowany, nie zawiera terminów realizacji działań i przewidywanych efektów.

- rodzina * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) dokumentacja zawiera trzy plany pracy z rodziną za okres 24.11.2016r. - 12.01.2017r., 12.01.2017 r. - 31.12.2017 r., oraz 2.01.2018 r. - 31.12.2018 r.

Dokument został podpisany przez rodzinę, asystenta rodziny, pracownika socjalnego i kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej. Powyższe dokumenty zawierają podstawowe informacje o rodzinie oraz punkty w postaci problemów, celu głównego, celu szczegółowego, jeden z dokumentów zawiera zadania asystenta rodziny, a dwa pozostałe inne działania.

Plan pracy nie jest modyfikowany, nie zawiera terminów realizacji działań i przewidywanych efektów.

- rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* – otrzymana dokumentacja posiada 2 dokumenty zatytułowane plany pracy z rodziną z dnia 07.12.2015 r., plany te posiadają różne zapisy, obejmują inne okresy tj. od 07.12.2016 r. – 07.03.2016 r. oraz od 07.12.2016 r. – 07.06.2016 r. Zapisy dot. okresów obowiązywania planów są błędne i prawdopodobnie wynikają z omyłki pisarskiej. Faktem jest to, że plany nie posiadają podpisów osób sporządzających plan i odpowiedzialnych za ich realizację. W dokumentacji nie ma planu za okres objęty kontrolą. Udostępniona kontrolującą dokumentacja wskazuje, że ostatnia notatka z wizyty w rodzinie pochodzi z dnia 28.11.2017r. Z wykazu rodzin objętych wsparciem asystenta wynika, że z tą rodziną zakończono współpracę.

Po analizie udostępnionej kontrolującą dokumentacji rodzin stwierdzono, że trudno jednoznacznie określić czy działania asystenta były adekwatne do potrzeb rodzin, z uwagi na ogólny i nieprecyzyjny sposób formułowania celów, brak planów pracy w jednej rodzinie * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*. Przyjęte plany nie były modyfikowane. W badanych planach opracowanych przez asystenta, określony został zakres działań mających na celu przezwycięzenie trudnych sytuacji życiowych rodzin, jednak nie zawierał terminów ich realizacji oraz przewidywanych efektów pracy z rodziną (zgodnie z art. 15 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), co stanowi istotne uchybienie.

W toku analizy 13 przedłożonych planów pracy z rodziną ustalono, że jeden plan opracowany został na 2 lata * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*, dwa plany obejmują okres nie objęty kontrolą * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*. Żaden nie ma modyfikacji, co stanowi 100% badanych planów. Ponadto w 2 planach cele zostały określone w sposób prawidłowy, a w 11 (84%) przypadkach cele sformułowano w sposób zbyt ogólny, nie zawsze adekwatny do głównego problemu rodziny. W planach nie określono terminów realizacji działań. W dwóch planach (15%) nie ma podpisów osoby sporządzającej, pracownika socjalnego, rodziny i osoby akceptującej.

W ocenie kontrolujących dokumentacja prowadzona przez asystenta wymaga ujednolicenia i uporządkowania. Wskazane byłoby opracowanie wzorów dokumentów i niezwłoczne ich wdrożenie.

W kontrolowanym zakresie stwierdzono uchybienia polegające na:

- braku zachowania terminowości sporządzania planów pracy z rodziną;
- braku modyfikacji planów pracy z rodziną;

- brak w planach pracy asystenta terminów realizacji działań wskazanych do podjęcia w rodzinie;
- brak wskazania przewidywanych efektów pracy z rodziną, mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych.

Akta kontroli: 114-941

8) Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny

Wszystkie 6 rodzin, których dokumentację analizowano w trakcie kontroli współpracują z asystentem rodziny na tyle długo, by możliwe było dokonanie oceny, o której mowa w art.15 ust. 1 pkt 15 cytowanej ustawy. Ocena sytuacji rodzin dokonywana winna być systematycznie, jednak nie rzadziej niż co pół roku, we współpracy z pracownikiem socjalnym i po zasięgnięciu opinii kuratora, jeśli został rodzinie przypisany. Kontrolujący podczas badania dokumentacji ustalili, że:

- rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* – ocena dokona została dwukrotnie w 2017r. (15.06.2017 i 13.12.2017). Oba dokumenty noszą nazwę “sprawozdanie” i skonstruowane wg schematu: część informacyjna; odpowiedzi na pytania: czy rodzina współpracuje pod kątem wspólnie ustalonych celów; w jakim zakresie udało się zrealizować cele; jeżeli występują przeszkody w realizacji zadań, to jakie to są przeszkody; jak powinien wyglądać plan dalszej pracy (czy zadania powinny być zmienione czy kontynuowane) oraz dodatkowe uwagi i sugestie. Data i podpisy asystenta, prac. socjalnego. Za pierwsze półrocze 2018r. ocenę sporządzono 2.07.2018r. bez zachowania opisanego wcześniej schematu. W ocenie zapisano, że w dalszym ciągu najpoważniejszym problemem jest “niekontrolowane” zachowanie dziecka, sędowanie przez matkę decyzji w sprawach dotyczących dziecka na babkę. W końcowej części dokumentu zapisano informację o przewidywanych działaniach koniecznych do podjęcia w sytuacji braku efektów w pracy z rodziną, tj. powiadomienie SR o możliwości zaniedbywania dziecka pod względem zdrowotnym.

- rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* – ocena/sprawozdanie za I półrocze 2018r. wskazuje, że nadal konieczne jest wspieranie matki w wychowywaniu dziecka, które wymaga leczenia zarówno w obszarze chorób psychicznych jak i somatycznym oraz w uporządkowaniu jej sytuacji bytowej * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*. Ocenę sporządzono 29.06.2018r., pod dokumentem adnotacja o konsultowaniu zapisów z pracownikiem socjalnym, (pieczęć i podpis prac. socjalnego) oraz akceptacja kierownika OPS. Do oceny dołączono wykaz świadczeń pobieranych przez rodzinę w I półroczu 2018r.

- rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* – otrzymana dokumentacja zawiera 2 dokumenty pod nazwą “sprawozdanie/ocena okresowa”, są to dokumenty obowiązujące na rok 2017 za okres 01.01.2017-

30.06.2017 z dnia 07.07.2017 r., podpisane przez pracownika socjalnego, asystenta rodziny i kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Torzymiu. Kolejny za okres 01.01.2017-31.12.2017. Ocena zawiera podpis kierownika Ośrodka oraz podpis pracownika socjalnego z dnia 07.07.2017 a asystenta rodziny z dnia 20.12.2017. Formularz oprócz podstawowych danych rodziny i asystenta rodziny zawiera 5 obszarów, które podlegają ocenie, są to:

- 1) czy rodzina współpracuje pod kątem ustalonych z asystentem rodziny celów ?
- 2) w jakim zakresie cele udało się zrealizować?
- 3) jeżeli występują przeszkody w realizacji działań, jakie to są przeszkody ?
- 4) jaki zdaniem asystenta powinien być plan dalszej pracy (czy zadania powinny być zmienione czy kontynuowane)?
- 5) dodatkowe uwagi i sugestie ?

W roku 2018 wprowadzono prawidłową nazwę dokumentu tj. :“Okresowa ocena sytuacji rodziny”. Dokument ten zawiera podstawowe dane asystenta rodziny i rodziny. Ogólny, bardzo ograniczony opis sytuacji rodziny oraz podpisy asystenta rodziny, kierownika OPS oraz pracownika socjalnego.

- rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*— otrzymana dokumentacja zawiera dwa sprawozdania: za okres 1.01.2017r. -30.06.2017r., 1.07.2017r. – 31.12.2017r., oraz sprawozdanie/ocena za okres 1.01.2018r. -30.06.2018r.

Powyższe oceny zostały dokonane terminowo zgodnie z przepisami.

Wszystkie powyższe dokumenty zawierały okres, za który zostały sporządzone, imię i nazwisko asystenta, dane rodziny objętej wsparciem, współpracy z rodziną pod kątem ustalonych wspólnie celów z asystentem rodziny, zakresu w jakim udało się zrealizować cele (co się zmieniło), przeszkód w realizacji działań, plan dalszej pracy, dodatkowe uwagi i sugestie, dwa dokumenty zawierały datę, która była nieadekwatna (sprawozdanie za okres 1.01.2017r. - 30.06.2017r. data podpisu 28.06.2018r., za okres 1.07.2017r. - 31.12.2017r. data podpisu 15.12.2017r.) i podpis asystenta rodziny, jeden (za ostatni okres) jedynie podpis, ponadto zostały podpisane przez pracownika socjalnego i kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej.

Oceny nie są sporządzane w sposób wyczerpujący.

W wyniku kontroli stwierdzono zastrzeżenia do podejmowanych przez asystenta czynności, prowadzenia i uzupełniania dokumentów, które nie są prowadzone w sposób rzetelny i jednolity. Bardzo często w notatkach służbowych brakuje tematu. Zdarza się, że także brak daty i jest niejasny zapis co do miejsca czynności. W miesiącu styczniu 2017 roku zostały sporządzone dwie notatki, żadna nie miała tematu i daty dokonanych czynności czy uzyskanych informacji. W pierwszym dokumencie był jedynie zapis cyt: „Data: styczeń 2017r. Rodzina nieobecna”. Drugi dokument opisywał powód nieobecności rodziny w miejscu zamieszkania (klienta z uwagi na

na używanie alkoholu przez partnera mieszkała u swojej matki) i wniosek o braku możliwości odbywania wizyt, kontakt telefoniczny, sytuacja krótkotrwała. Brak informacji o miejscu pobytu małoletniego dziecka. Z notatki służbowej z dnia 26.10.2017r. wynika, że rodziny nie zastano w miejscu zamieszkania. W związku z powyższym asystent skontaktował się telefonicznie z klientką, ustalił, że pojechała do mamy i będzie u niej spała, ponieważ ma komisję z córką, brakuje jednak informacji, gdzie i pod czyją opieką pozostanie w tym czasie małoletni syn. Powyższe powinno zostać zweryfikowane przez asystenta. Asystent zdrabnia także imię klientki cyt.: ** wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*, co nie jest wskazane. Asystent rodziny posiada w swojej dokumentacji niezbędne dokumenty dotyczące rodziny, przede wszystkim małoletnich dzieci.

- rodzina ** wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* – otrzymana dokumentacja zawiera dokumenty za okres 24.11.2016r. - 12.01.2017r., 12.01.2017 r. - 30.06.2017 r., 1.07.2017 r. - 31.12.2017 r., 1.01.2018 r. - 30.06.2018r. Powyższe dokumenty są sporządzane terminowo.

Pierwszy dokument zatytułowany cyt: „sprawozdanie/ocena” zawiera okres, za który zostało sporządzone, dane asystenta i rodziny, informację o współpracy, podjęte przez rodzinę działania w celu powrotu dzieci do domu rodzinnego, zobowiązania i deklaracje dorosłych. Nie zawierał skonkretyzowanych punktów, informacje były pisane ciągiem. Podsumowano, że konieczna jest dalsza współpraca. Dokument został zaakceptowany i podpisany przez asystenta rodziny, pracownika socjalnego i kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej (brak daty).

Dwa dokumenty zatytułowane sprawozdanie/ocena zawierały okres, za który zostały sporządzone, imię i nazwisko asystenta, dane rodziny objętej wsparciem, współpracy z rodziną pod kątem ustalonych wspólnie celów z asystentem rodziny, zakresu w jakim udało się zrealizować cele (co się zmieniło), przeszkód w realizacji działań, plan dalszej pracy, dodatkowe uwagi i sugestie, datę i podpis asystenta rodziny, podpis pracownika socjalnego i kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej.

Należy zauważyć, że w ocenie realizacji zadań za okres 1.07.2017r. - 31.12.2017r. widnieje data podpisu 12.12.2017r., co wskazuje na sporządzenie oceny przed upływem terminu wskazanego w tytule dokumentu. W przyszłości należy unikać takich sytuacji.

Kolejny dokument zatytułowany ocena okresowa sytuacji rodziny/sprawozdanie zawiera okres, za który została sporządzona, imię i nazwisko asystenta, dane rodziny objętej wsparciem. Poza powyższym nie zawierał skonkretyzowanych punktów, informacje były pisane ciągiem, dotyczyły współpracy, realizowania założeń, ogólny, opis sytuacji rodziny.

W wyniku kontroli stwierdzono, że prowadzona dokumentacja nie jest prowadzona w sposób rzetelny, przejrzysty i jednolity, dlatego wymaga zmian w tym zakresie.

Praca z rodziną dokumentowana jest w formie notatek służbowych, przy czym bardzo często brak tematu, zdarza się brak daty podejmowanej czynności, brak podpisu dokumentacji (30.05.2017 r., 6.07.2017r.) oraz miejsca dokonywania czynności (notatka służbowa z dnia 22.11.2017r.). W dokumentacji jest notatka służbowa bez daty i tematu z treścią cyt: „2 tygodnie. Brak wizyt urlop”. Asystent rodziny pisząc o rodzinie, z którą współpracuje używa zdrobnień imion * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*, co nie jest wskazane. Z notatki służbowej asystenta rodziny z dnia 5.01.2017r. wynika, że obiecał kobiecie poufność przed rodziną w sprawie wcześniejszego spożycia alkoholu, co nie jest pożądanym działaniem. W notatce z dnia 28.04.2017r. jest zawarta informacja uzyskana z rozmowy z kuratorem sądowym, cyt: „, pan * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* wypije od czasu do czasu piwo, ale wychodzi do piwnicy”. Po czym brak jest odniesienia się przez asystenta rodziny w tym zakresie. Asystent rodziny posiada w swojej dokumentacji niezbędne dokumenty dotyczące rodziny, przede wszystkim małoletnich dzieci. W notatce z dnia 18.07.2017r. zawarto informację, że cyt.: „,* *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* zostaje bez opieki w domu sam, do przyjazdu wujka”, następnie z notatki służbowej z dnia 18.08.2017r. bez tematu, godzina 14.00 wynika, że cyt.: „,pani * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* pojechała z mężem do Szpitala, dzieci bez opieki, twierdziły, że opiekuje się nimi kuzynka, która ma 18 lat”. Z powyższych informacji wynika, że asystent rodziny nie zwraca uwagi rodzicom, odnośnie zapewnienia dzieciom właściwej opieki i nie weryfikuje tego, z ostatniej notatki nie wynika także skąd asystent powziął te informacje, czy była to wizyta domowa czy telefoniczna, nie zweryfikował także tej informacji.

- rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)* – otrzymana dokumentacja nie posiada pisma pn.“Okresowa ocena sytuacji rodziny”.

Jak wynika z ustaleń kontroli asystent rodziny posiada szeroką wiedzę odnośnie rodzin, z którymi pracuje. Badana dokumentacja wskazuje na poszukiwanie odpowiednich i adekwatnych do potrzeb rodziny działań. Np. aby skutecznie wspierać matkę w wykonywaniu ćwiczeń z dzieckiem (zaleconych przez specjalistów) asystent zgromadził - i jak wskazują notatki z wizyt w rodzinie - wykorzystywał specjalistyczne poradniki (praca z dzieckiem przejawiającym zaburzenia integracji sensorycznej). Wątpliwości kontrolujących budzi brak wypracowanego modelu dokumentowania pracy z rodziną. Przedstawiona dokumentacja sprawia wrażenie nieuporządkowanej. Treści znajdujące się w dokumentacji często są lakoniczne, nieodzwierciedlające zastanej sytuacji rodziny, nie zawierają zapisów o konstruktywnych działaniach asystenta rodziny. Ustalono, że w okresie kontrolowanym nie podejmowano działań w zakresie opracowania i przyjęcia

do stosowania wzorów wymaganych ustawowo dokumentów. Wskazane byłoby korzystanie z rekomendowanych przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej materiałów metodycznych i organizacyjnych. Dzięki takiemu rozwiązaniu zgromadzona dokumentacja pracy z rodziną będzie przejrzysta, np.:

- dziennik wizyt w środowisku rodzinnym - powinien zawierać podpisy rodziny, która objęta jest asystenturą,
- ocena okresowa sytuacji rodziny - powinna zawierać opis problemów i zasobów, jakie zmiany zaszły w rodzinie, opis osiągniętych efektów.

W kontrolowanym obszarze stwierdzono uchybienia polegające na:

- nie zachowaniu wymaganego ustawowo terminu sporządzania okresowej oceny sytuacji rodziny;
- stosowaniu w nazwach dokumentów różnej nomenklatury niezgodnej z przepisami.

Akta kontroli: 114-941

9) Poradnictwo specjalistyczne.

Zgodnie z wyjaśnieniami kierownika zapisanymi w protokole ustnych wyjaśnień w dniu przeprowadzenia kontroli w Ośrodku Pomocy Społecznej w Torzymiu, rodziny z terenu Gminy Torzym mają możliwość skorzystania z nieodpłatnych porad prawnych w Urzędzie Miejskim (raz w tygodniu, w godzinach 7:15-15:15), ze wsparcia psychologa w szkole, terapeutów od uzależnień w Ośrodku Zdrowia finansowanych przez Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz innych specjalistów wskazanych przez asystenta rodziny.

Spośród sześciu rodzin, których dokumentację badano wynika, że asystent rodziny kierował i motywował je do podjęcia działań w obszarach wskazanych przez specjalistów dla konkretnej rodziny tj.:

- rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*— skorzystała z pomocy: pedagoga i psychologa w Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Sulęcinie w formie terapii;

- rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*— skorzystała z pomocy: pedagoga szkolnego, pedagoga i psychologa w Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Sulęcinie w celu wykonania badań i wydania opinii oraz orzeczenia, pomocy adwokata z urzędu Sądu Rejonowego w Sulęcinie oraz doradztwa zawodowego w Powiatowym Urzędzie Pracy;

- rodzina * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*— skorzystała z pomocy: pedagoga szkolnego Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Sulęcinie, pedagoga i psychologa w Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Sulęcinie w celu wykonania badań i wydania opinii, terapeuty do spraw uzależnień;

- rodzina * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) – skorzystała z pomocy: pedagoga szkolnego Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Sulęcinie, pedagoga Przedszkola * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330), pedagoga i psychologa w Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Sulęcinie w celu wykonania badań i wydania opinii;

- rodzina * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) – skorzystała z pomocy: pedagoga szkolnego Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Sulęcinie, pedagoga Szkoły Podstawowej w Torzymiu, pedagoga i psychologa w Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Sulęcinie w celu wykonania badań i wydania opinii, terapii ambulatoryjnej w Specjalistycznej Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Sulęcinie oraz rehabilitacji w Ośrodku Wczesnej Interwencji;

- rodzina * wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330) – skorzystała z pomocy: pedagoga szkolnego Specjalnego Ośrodka Szkolno- Wychowawczego w Sulęcinie, pedagoga i psychologa w Poradni Psychologiczno- Pedagogicznej w Sulęcinie w celu wykonania badań i wydania opinii, oraz wczesne wspomaganie rozwoju i rehabilitacji w Ośrodku Wczesnej Interwencji.

W badanym obszarze nie stwierdzono uchybień.

Akta kontroli: 105-109; 114-941

10) Rodziny wspierające

Jak wynika ze sprawozdań rzeczowo – finansowych, rocznych sprawozdań z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny składanych przez wójta radzie gminy, na terenie gminy nie funkcjonują rodziny wspierające. Jak wynika z wyjaśnień ustnych kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Torzymiu, przyjętych do protokołu w dniu przeprowadzania kontroli, powodem braku rodzin wspierających jest brak zainteresowania pełnieniem tej funkcji przez rodziny. Pełnienie tej funkcji na terenie Gminy Torzym jest propagowane podczas np. corocznego festynu pn. “Gminny Dzień Radości”. Asystent rodziny i pracownik socjalny podczas festynu w specjalnie przygotowanych punktach udzielają informacji na temat jak zostać rodziną wspierającą, przedstawiają zasady pełnienia i współpracy rodziny wspierającej określone w ustawie.

Stwierdzono istotne uchybienie polegające na braku rodzin wspierających.

Akta kontroli: 101-102

3. Zaangażowanie w interdyscyplinarne działania służące reintegracji rodzin przeżywających problemy w sprawowaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

1) rodziny, z którymi asystent podjął pracę na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej

W toku kontroli zbadano działania na rzecz reintegracji rodzin. Jak ustalono w trakcie kontroli w 2017 roku z terenu gminy Torzym, w pieczy zastępczej przebywało ogółem 14 dzieci z 5 rodzin. Jak wynika z wyjaśnień kierownika Ośrodka, przyjętych do protokołu w dniu przeprowadzania kontroli, pracę na rzecz reintegracji rodziny asystent rodziny prowadził w 3 rodzinach, z których łącznie 10 dzieci przebywało w pieczy zastępczej. Sukcesem zakończono pracę w 2 rodzinach, z czego 9 dzieci powróciło pod opiekę rodziców. W przypadku 1 rodziny, matka zrezygnowała z współpracy na rzecz powrotu dziecka pod jej opiekę.

W toku kontroli zbadano dokumentację rodziny * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330)*, z której 5 dzieci przebywało w instytucjonalnej pieczy zastępczej i dzięki pracy zespołu ludzi, w tym asystenta rodziny, powróciły one pod opiekę matki.

W badanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Akta kontroli: 361-534

2) Rodziny zreintegrowane

W okresie objętym kontrolą wszystkie dzieci z gminy Torzym umieszczone w pieczy zastępczej przebywają na terenie powiatu sulęcińskiego: 7 dzieci przebywało w rodzinach zastępczych spokrewnionych, 6 dzieci umieszczonych było w rodzinach zawodowych, a 16 w placówkach opiekuńczo- wychowawczych. Na dzień kontroli, jak wynika z wyjaśnienia kierownika Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Torzymiu, asystent rodziny nie pracował z żadną rodziną na rzecz reintegracji. W 5 przypadkach rodzice biologiczni dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej nie zamieszkują terenu gminy Torzym, w 2 przypadkach rodzice nie żyją, w 5 są pozbawieni władzy rodzicielskiej. W 2 przypadkach powodem braku możliwości podjęcia pracy na rzecz reintegracji jest ciężka niepełnosprawność. Ponadto w przypadku 1 rodziny asystent rodziny podejmował współpracę dwukrotnie, jednakże rodzina rezygnowała ze wszelkich starań odnośnie odzyskania władzy rodzicielskiej, ojciec dziecka nie podejmował żadnych prób.

W badanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Akta kontroli: 84;361-534

3) uczestnictwo w sporządzaniu planu pomocy dziecku umieszczonemu w pieczy zastępczej i sporządzaniu opinii, o której mowa w art.100 ustawy.

W stosunku do dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej obowiązek sporządzenia planu pomocy dziecku spoczywa na koordynatorze rodzinnej pieczy zastępczej, który we współpracy z rodziną zastępczą (...), asystentem rodziny (w przypadku, gdy rodzinie dziecka nie został przydzielony asystent rodziny – we współpracy z podmiotem organizującym pracę z rodziną), ustala cele i działania na rzecz powrotu dziecka do rodziny. Posiedzenia zespołu,

o którym mowa w art. 129 – 131 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, organizowane są przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sulęcinie.

Jak wynika z oświadczenia kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Torzymiu, w stosunku do dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej opracowano plan pomocy przy współudziale pracownika socjalnego Ośrodka. Dokumentacja objęta kontrolą posiada listy obecności, prawdopodobnie dotyczące jednej placówki opiekuńczo- wychowawczej, bez wskazania jakich dzieci dotyczy posiedzenie Zespołu ds. oceny sytuacji dziecka umieszczonego w placówce. Dokumentacja nie posiada protokołów w związku z ww. posiedzeniami, gdyż jak wskazano w piśmie OPS.8120.77.2018 z dnia 24.08.2018 r. protokołów tych placówka opiekuńczo- wychowawcza nie udostępniła. W dokumentacji ośrodka brak planów pomocy dziecku.

W badanym obszarze stwierdzono uchybienie polegające na braku kompletnej dokumentacji potwierdzającej udział w posiedzeniu zespołu.

Akta kontroli:90-91;95-100

4) Opiniowanie ws. dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej

Zgodnie z zapisami w art. 47 ust.6 i 7 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, zarówno informacja przekazywana do Sądu o możliwości powrotu dziecka do jego rodziny, jak i wniosek o wszczęcie z urzędu postępowania o wydanie zarządzeń wobec dziecka celem uregulowania jego sytuacji prawnej, powinna zawierać opinię gminy lub podmiotu prowadzącego pracę z rodziną. W dokumentacji badanych rodzin znajdują się opinie, o których mowa w przepisach. Np. z dnia 26.06.2017 r. dotycząca sytuacji pięciorga rodzeństwa przebywającego w placówce opiekuńczo-wychowawczej * *wyłączenia dokonał zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330), oraz możliwości powrotu do rodziny.*

W badanym obszarze nie stwierdzono nieprawidłowości.

Akta kontroli:361-534

5) Uczestnictwo w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej

W celu zbadania czy asystent rodziny, zgodnie z art. 15 pkt 18 cytowanej ustawy, w ramach współpracy z jednostkami administracji rządowej i samorządowej uczestniczył w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny sytuacji rodziny dziecka umieszczonego w pieczy zastępczej, dokonano analizy dokumentacji 2 dzieci przebywających w pieczy zastępczej. Jak wynika z oświadczenia kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Torzymiu, asystent rodziny uczestniczył w posiedzeniach zespołów ds. okresowej oceny dziecka. Przekazana przez Ośrodek dokumentacja zawiera listy potwierdzające obecność przedstawicieli OPS w Torzymiu na posiedzeniu Zespołów ds. Okresowej Oceny Sytuacji Dziecka w Domu Dziecka w Sulęcinie w dniach 20.02.2017 r. i 24.10.2017 r. - prawdopodobnie odnośnie sytuacji pięciorga rodzeństwa z rodziny * *wyłączenia dokonał*

zespół kontrolny na podstawie art. 5 ustawy z dnia 29 czerwca 2018 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz.U.2018, poz. 1330), które przebywało w placówce opiekuńczo- wychowawczej.

W badanym obszarze nie stwierdzono uchybień

Akta kontroli: 95-100

4. Koordynowane wsparcie dla kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Na mocy ustawy z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2016, poz. 1860 ze zm.) uprawnione rodziny mogą korzystać z poradnictwa w zakresie:

- 1) przezwycięzania trudności w pielęgnacji i wychowaniu dziecka;
- 2) wsparcia psychologicznego;
- 3) pomocy prawnej, w szczególności w zakresie praw rodzicielskich i uprawnień pracowniczych;
- 4) dostępu do rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz świadczeń opieki zdrowotnej.

Poradnictwo zgodnie z cytowaną ustawą koordynowane jest przez asystenta i podejmowane jest na wniosek uprawnionych osób.

Jak wynika z wyjaśnień kierownika i asystenta rodziny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Torzymiu, złożonych w dniu przeprowadzania kontroli, w okresie objętym kontrolą 2 rodziny skorzystały ze świadczenia zgodnie z ww. ustawą:

- w 2017 r. - rodzina pełna, pięcioosobowa, korzystająca ze świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego 500 +, zasiłków okresowych (do maja 2018 r.), zasiłku na zakup artykułów żywnościowych, zasiłku pielęgnacyjnego, świadczenia pielęgnacyjnego. Obecnie dochód na osobę przekracza kryterium do udzielenia pomocy zasiłku okresowego, 4.000 zł wypłacono w grudniu 2017 r.;

- w 2018 r. – rodzina pełna, sześćosobowa, nie korzysta ze świadczeń z OPS, pobiera świadczenie wychowawcze na troje dzieci, 4.000 zł nie wypłacano, trwa sprawdzanie czy zachodzi koordynacja, dokumenty przesłano do Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp.

Rodziny te są wydolne wychowawczo, nie korzystają ze wsparcia Ośrodka Pomocy Społecznej. Ponadto Dział świadczeń informuje rodziny o możliwości skorzystania ze wsparcia w ramach ustawy „Za życiem”. Jedna osoba skorzystała z poradnictwa.

W badanym obszarze nie stwierdzono uchybień

Akta kontroli:68

WNIOSKI:

Nie stwierdzono uchybień w zakresie:

- terminowości opracowywania 3-letniego gminnego programu wspierania rodziny;
- zgodności kwalifikacji asystenta rodziny z przepisami;

- podnoszenia kompetencji przez asystenta poprzez uczestnictwo w szkoleniach;
- liczby rodzin, z którymi jednocześnie pracuje asystent;
- liczby rodzin, którym zapewniono wsparcie w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- liczby rodzin zobowiązanych przez Sąd do pracy z asystentem, którym zapewniono wsparcie asystenta rodziny w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczej;
- zapewnienia rodzinom dostępu do specjalistycznego poradnictwa;
- podejmowanych działań na rzecz powrotu dzieci z pieczy zastępczej do rodzin;
- sporządzania opinii dotyczących możliwości powrotu dziecka do rodziny;
- uczestnictwa asystenta lub przedstawiciela ośrodka w posiedzeniach zespołu ds. oceny sytuacji dziecka;
- w realizacji zadań wynikających z ustawy “za życiem”

W badanym zakresie stwierdzono uchybienia polegające na:

- sposobie dokumentowania pracy przez asystenta; stosowaniu niezgodnego z przepisami nazewnictwa; hasłowości w formułowaniu celów w pracy z rodziną;
- nie określeniu w konstrukcji planów pracy asystenta terminów realizacji działań wskazanych do podjęcia w rodzinie oraz przewidywanych efektów pracy z rodziną, mających na celu przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych;
- braku kompletnej dokumentacji potwierdzającej udział w posiedzeniu zespołu.

W badanym zakresie stwierdzono istotne uchybienia pod względem:

- kompleksowości przyjętych i zastosowanych rozwiązań na rzecz wspierania rodzin, polegających na nieuwzględnieniu w Gminnym Programie na lata 2018-2020 wszystkich zadań stanowiących zadania własne gminy tj.: prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci; organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających, finansowanie kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny, ponoszonych przez rodziny wspierające oraz współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;
- braku zachowania terminowości sporządzania planów pracy z rodziną oraz dokonywania ich modyfikacji.

Zalecenia pokontrolne:

Mając na uwadze stwierdzone uchybienia i istotne uchybienia, na podstawie art.197d cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz § 13.2 rozporządzenia w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzenia kontroli **zalecam:**

1. Opracować kolejny Gminny Program Wspierania Rodziny, z uwzględnieniem wszystkich zadań gminy w obszarze wspierania rodzin, w tym powołania placówki wsparcia dziennego i tworzenia warunków do działania rodzin wspierających, zgodnie z art. 9 cytowanej ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.
2. Uporządkować sposób dokumentowania pracy asystenta rodziny.
3. Precyzyjnie ustalać cele do realizacji przy planowaniu przez asystenta pracy z rodziną.
4. Uczestniczyć i dokumentować udział w posiedzeniach Zespołów ds. oceny sytuacji dziecka przebywającego w pieczy zastępczej.
5. Aktywnie uczestniczyć w tworzeniu planów pomocy dziecku przebywającemu w pieczy zastępczej.

Za powstałe uchybienia odpowiedzialność ponosi Kierownik jednostki.

Pouczenie

Zgodnie z art. 197d cytowanej ustawy, jednostka kontrolowana może w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych zgłosić do nich zastrzeżenia.

Jednostka kontrolowana jest zobowiązana w terminie 30 dni od otrzymania zaleceń pokontrolnych do poinformowania wojewody o realizacji zaleceń pokontrolnych.

Wystąpienie pokontrolne sporządzono w 2 jednobrzmiących egzemplarzach, z których:

- egzemplarz nr 1 przekazano Kierownikowi jednostki kontrolowanej
- egzemplarz nr 2 wraz z aktami kontroli pozostawiono w aktach Wydziału Polityki Społecznej LUW w Gorzowie Wlkp.

Kontrolujący:

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Elżbieta Szwonka

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Anna Florczak

INSPEKTOR WOJEWÓDZKI
w Wydziale Polityki Społecznej

Agnieszka Wejman

Z up. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Grażyna Jelska

Dyrektor

Wydziału Polityki Społecznej